

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini

Prezzo - Cena Lir 0.40

Štev. 218

V Ljubljani, v ponedeljek, 22. septembra 1941-XIX

Leto VI.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uspešno sodelovanje italijanskih oddelkov pri velikem zavezniškem uspehu v Ukrajini

Nemške čete ob Azovskem morju — Novih 150.000 ujetnikov — Zasedba glavnega mesta na otoku Oeselu v zalivu pred Rigo — Sovjeti so tudi Kijev docela opustošili

Vzhodno bojišče, 22. sept. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

Italijanski ekspedicijski zbor je dejansko sodeloval pri velikem uspehu, ki so ga dosegli nemške čete v Ukrajini. Italijanske enote so premagale čisto težko, ki so bile hude zaradi slabega vremena in so svojo premostitev izvedle z veliko naglico. Te čete so vedno v bojni črti, da složno sodelujejo z nemško vojsko. Italijanski ekspedicijski zbor je izpolnil svojo nalogo in zadal nasprotniku trde udarce. Italijansko letalstvo je zbralo že 24 letal, protiletalsko topništvo pa 8 drugih letal. To, pa tudi mogoče delo italijanskih pionirjev dokazuje uspešnost italijansko-nemškega sodelovanja. Italijanski oddelki so zdaj že spet v gibanju, da izpolnijo tretjo nalogo, ki je še važnejša od prvih dveh, kateri sta ji bili zaupani.

Hitlerjev glavni stan, 22. sept. s. Nemško vrhovno poveljstvo je izdalo naslednje izredno uradno vojno poročilo:

Med obkoljevalno bitko, ki se razvija vzhodno od Kijeva, je armada maršala von Reichenau z oklepnimi armadami generalov von Kleista in Guderiana uničila velik del sovražnika. Ujetnikov je že nad 150.000, zajetih pa je bilo še 151 oklepnih voz, 602 topov ter nepregledno drugih vojnih potrebščin. Uničevanje ostalega obkoljenega sovražnika je v polnem teku. Pričakovati je novih številnih ujetnikov in velikega plena.

Hitlerjev glavni stan, 22. sept. s. Nemško vrhovno poveljstvo je izdalo naslednje uradno vojno poročilo:

Oddelki vojske, letalstva in vojne mornarice so v tesnem sodelovanju dosegli nov znan uspeh. Z odločnim napadom je bilo zavzeto mesto Aresberg, prestolnica otoka Oesel (v zalivu Riga). Otoka Moon in Oesel sta torej trdno v nemških rokah. Na zahodnem delu otoka Oesela so samo še razpršeni ostanki posadke iz glavnega mesta. Njihovo uničenje je pred durmi.

Hitlerjev glavni stan, 22. sept. s. Nemško poveljstvo je o bojih v Rusiji včeraj objavilo naslednje uradno vojno poročilo:

Na južnem krilu nemške napadalne fronte je bilo doseženo Azovsko morje. Pogoje za to je ustvarila pehotna divizija s svojim junaškim delom, ko ji je uspelo v najtežjih okoliščinah izvajati prehod čez široki dolnji tok Dnepra v bližini Berislava, 60 km severovzhodno od Hersona. Kljub vsem protinapadom je prehod tudi trdno obdržala.

Uničevanje sovražnika, ki je obkoljen v prostoru vzhodno in jugovzhodno od Kijeva, se nadaljuje. Nemški oddelki, ki so v smeri od zahoda vdrlji v Kijev, so v smeri proti vzhodu prekorčili Dneper in so se združili s četami, ki so prodrle preko Desne in napadali v smeri od severa. Hudi prodorni sunki sovražnika so se izjalovili. Stevilo ujetnikov in plen stalno narašča.

Skupine vojne mornarice so prodrle globoko v Finski zaliv; ojačile so zaporo minsko področje in zasitile operacije, ki so se začele za zavzetje baltskih otokov.

Il Ministro dell'educazione nazionale in visita a Monaco

Monaco di Baviera, 22 settembre. Il Ministro italiano dell'educazione nazionale, Bottai, è qui giunto ed è stato ricevuto alla stazione dal Ministro dell'educazione nazionale del Reich Rust e dalle supreme gerarchie bavaresi, fra cui il Gauleiter bavarese ministro Wagner, il presidente dei Ministri bavaresi dott. Sieber ed il primo borgomastro di Monaco dott. Fiebler. Da parte italiana sono intervenuti il console generale Ministro Pittalis e varie personalità della colonia. Dopo l'arrivo, il Ministro Bottai, fra manifestazioni di cordiale simpatia da parte della popolazione, si è recato all'ara dei caduti per la rivoluzione nazional-socialista alla piazza

Letalske sile so severovzhodno od Krima potopile eno stražno ladjo, eno topničarko, kakor tudi tri trgovinske ladje s skupno 10.000 tonami, in s bombami zadele neki sovjetski torpedni čoln.

Berlin, 22. sept. s. Bes premaganih sovjetskih oddelkov se je razdivjal tudi v Kijevu in povzročil tam nepopisno opustošenje. V Kijevu in v kijevski pokrajini so požgali vsa skladišča živeža, porušili električne centrale, uničili železniške proge in mostove. Preden so nemške čete mogle v mesto, so morali pionirski oddelki delati z vsemi silami, da so omogočili prehod po glavnih mestnih cestah. Deset tisoč ljudi so brez vseh življenjskih sredstev zaradi tega sovjetskega uničevanja.

Bern, 22. sept. s. Neko poročilo iz Moskve pravi, da je nad Odeso prišlo do silovite letalske bitke, katere so se udeleževali tudi angleški stroji. Značilno je, da pravi to poročilo, da je angleško letalstvo v omenjenem boju imelo majhne izgube, izgube sovjetskih letal pa, ki so spremljala Angleže, so bile hude.

Odeon ed ai due sacrali della casa Bruna, dove ha deposto, alla presenza dei rappresentanti nazional-socialisti, corone di alloro. Ha quindi fatto visita al luogotenente del Reich per la Baviera ed alle altre principali autorità bavaresi, con le quali si è intrattenuto in cordiale colloquio. E, seguita una visita ad un accampamento di lavoratori italiani, occupati negli opifici delle «Bayerische Motorenwerke». Il Ministro dell'educazione nazionale, che era accompagnato dal Ministro Rust, dal console generale d'Italia e da numerosi altri gerarchi, è stato fatto segno a fervidissime dimostrazioni di giubilo da parte degli operai italiani, acclamanti all'Italia, al DUCE ed al Führer. Egli ha rivolto un breve discorso a circa 600 operai italiani, convenuti nella sala principale di ritrovo. Egli ha portato loro il saluto della patria, metendo in rilievo come il loro instancabile contributo di lavoro per la vittoria comune sia pari a quello dei soldati sui campi di battaglia. Il discorso è stato accolto con nuove fervide manifestazioni da parte degli operai che hanno intonato gli inni della rivoluzione. Dopo una visita al Museo Germanico della tecnica, il Ministro Rust ha offerto in onore dell'ospite un pranzo, cui hanno partecipato le principali autorità civili e militari bavaresi. E' seguita una rappresentazione di gala del «Don Giovanni» di Mozart al teatro nazionale dell'Opera.

Naloga bolgarskega ljudstva do držav Osi

Solija, 22. sept. s. Predsednik bolgarske vlade je dal naslednjo izjavo:

Zunanje-politični položaj Bolgarije je zadovoljiv. Zunanja politika, ki nas je po zedinjenju domovine spravila ob bok silam Osi, bo naši državi zagotovila napredek na vseh področjih narodnega življenja. Bolgarija bo postala cvetoča država. Zmaga Osi je več kakor zanesljiva. Ta zmaga je že omogočila zedinjenje bolgarskega naroda, ustvarja našo jutrišnjo usodo ter temelji za politično in kulturno silo Bolgarije. Zaradi tega mora bolgarsko ljudstvo odrešilo delo Osi smatrati za svoje lastno delo. To prepričanje mora uravnati odnose vseh Bolgarov do držav Osi.

Sovjetsko brodogradništvo se ni zateklo v švedske vode

Stockholm, 22. sept. s. Tiskovni urad švedskega zunanjega ministrstva zavrača poročila o tem, da bi se bilo sovjetsko brodogradništvo iz Baltičkega morja, ki je ušlo nemškim klesčam, bilo zateklo v švedske obrežne vode. Tudi ni res, da bi bilo brodogradništvo internirano pred pristaniščem Sandhamom.

Državni svet v Estoniji

Berlin, 22. sept. s. V estonski prestolnici Tallinu je bil sestavljen nov državni svet. Nemško vrhovno poveljstvo mu je dalo nalogo, naj skrbi za upravo Estonije ves čas, kar bo trajala vojna.

Prebivalstvo Italije

Rim, 20. sept. AS. Uradni list poroča, da je štela 1. septembra Italija 45.249.000 prebivalcev. Samo v avgustu je bilo v Italiji 17.564 porok. Rojenih je bilo 74.537, umrlo pa jih je 50.510.

Omejitev avtomobilskega prometa na Portugalskem

Lizbona, 20. sept. AS. Na Portugalskem so izdali odredbe za omejitev ne samo avtomobilskega prometa, ampak tudi za promet motociklov. Vlada je napovedala, da bo uvedla posebne knjižice za delitev bencina.

Il Principe di Piemonte visita i campi dei giovani fascisti

Torino, 22 settembre. L'A. R. il Principe di Piemonte ha visitato ieri mattina il campo allievi istruttori premilitari fascisti nei pressi di Collegno, di circa 400 giovani fascisti. Ricevuto dal comandante il corpo d'armata, dal segretario federale, da gerarchie ed autorità locali, e salutato con gli onori militari, l'Augusto Principe, dopo aver passato in rassegna la formazione dei giovani, ha assistito alla Messa al Campo, compiacendosi quindi di ascoltare i canti della Patria e della rivoluzione. Successivamente Umberto di Savoia ha effettuato una attenta visita agli impianti ed ai servizi del campo, intrattenendosi poi con i genitori della medaglia d'oro Luigi Lagna. Prima di lasciare il campo, fatto segno a vibranti manifestazioni da parte della numerosa folla, il Principe ha assistito all'impeccabile sfilata a passo romano dei giovani partecipanti al campo.

Medaglia d'oro all'ambasciatore Alfieri

La Maestà del Re e Imperatore su proposta del Ministero dell'educazione nazionale ha conferito all'ambasciatore Dino Alfieri la medaglia d'oro dei benemeriti delle arti per la sua fervida e feconda opera di fondatore e presidente dell'Istituto di Cultura fascista di Milano, e di organizzatore della Mostra della rivoluzione fascista.

Quindicennale della milizia confinaria

Roma, 22 settembre. Il Capo di S. M. della Milizia, ricorrendo il 22 settembre il 15° anniversario della milizia confinaria, ha inviato al comando della milizia confinaria il seguente telegramma: Guardia granitica sui valichi sacri alla Patria, la milizia confinaria celebra in armi nel nome dei caduti e delle battaglie combattute e vinte, il suo quindicennio annuale. Ricordate la consegna del Duce e siate sempre degni di Vittorio Marcoz. — Galbiati.

Vesti 22. settembre

Finska vlada je določila 6 milijard mark za obnovo osvojenih karelijskih krajev.

Vse ameriške ustanove in komisije, ki imajo posla z zakonom o posojanju orožja, napenjajo zdaj vse sile, da bi preprečile, da ne bi ameriška letalska pomoč za Rusijo bila prepozna.

Sovjetski poslanik v Londonu, Majski, je znova nujno posredoval pri angleški vladi za takojšnjo pomoč. Na angleško javnost je naslovil Majski oklic, v katerem pravi: »Potrebujemo oklepnih voz, oklepnih voz in še enkrat oklepnih voz, zakaj sovjetske izgube v tem orožju so na 2000 km dolgem bojišču hude. Potrebujemo vaše pomoči, ker imamo z vami skupno bojišče in ojačiti moramo tisti oddelke, na katerega nasprotnik zdaj najhuje pritiska.«

V Bolgariji so včeraj praznovali prvo obletnico priključitve južne Dobrudže stari državi. Slavnost je potekala v znamenju hvalečnosti do Italije in Nemčije.

Na japonskem poslanstvu v Nankingu so imeli posvet japonski konzuli iz vse zasledene Kitajske. Sprejeli so razne sklepe, kako ojačiti položaj kitajske vlade v Nankingu.

Japonsko trgovsko ministrstvo je izdalo odlok, s katerim prepoveduje izdelovanje nadaljnjih 150 predmetov iz železa in jekla.

Predsednik ameriške poslanke komisije za pomorske zadeve je sporočil, da je ena sama ameriška tovarna za razne mornariške potrebščine imela 208% dobička.

Bolgarski kmetijski ministri pišejo o novih kršenjih bolgarske nevtarnosti po sovjetskih padalcih. Ti padalci in sovjetski agenti, ki jih izkrcavajo podmornice, naj izvajajo ne le nasilniška dejanja, temveč naj v državi vžgo tudi komunistični prevrat.

Nemški poročevalski urad javlja, da je nemško protiletalsko topništvo avgusta zbralo vsega 114 nasprotnih letal. V vsej dosednji vojni pa je sestrelilo 3480 letal.

Bolgarski kmetijski ministri Kušev je včeraj odpotoval na Dunaj, da se udeleži začetka dunajskega velesejma.

Japonski zunanji ministri Tojoda je bil včeraj sprejet pri cesarju in mu je dolgo poročal o zunanjem političnem položaju.

Bolgarska vlada je vložila pri sovjetski vladi oster protest, ker se je zaradi sovjetske mine potopil v dobrem tednu že drugi bolgarski parnik, in sicer »Rodina« (4000 ton).

Ameriška in angleška vlada mislita poslati v Rusijo vse ameriško vojno blago, ki zdaj prihaja po Rdečem morju na Bližnji Vzhod, poroča »Stockholm Tidningen«.

Še zaupnejše sodelovanje med Italijo in Hrvaško

Zagreb, 20. sept. s. »Hrvatski narod« prinaša uvodnik o prijateljstvu med vstaško Hrvaško in fašistovsko Italijo. Med drugim pravi:

»Zadnje dni je prišlo do važnih dogodkov, ki bodo dali temelja še zaupnejšemu in obsežnejšemu sodelovanju med obema državama. Potovanje zastopstva hrvaških častnikov po Italiji nima samo namena priti v preproste osebne stike z zastopniki zavezniške vojske, temveč naj hrvaškim častnikom pokaže vse tisto, kar je italijanska vojska znala ustvariti v toliko letih vojnihkušenj. Musolini je od zgodovinskega trenutka ustanovitve hrvaške države izkazal hrvaškemu ljudstvu take usluge, da jih Hrvatje ne bodo nikdar pozabili. To dokazuje, da obe državi vežejo odnose najzaupnejšega prijateljstva.«

Hude izgube v letalski vojni na Zahodu

Berlin, 22. sept. s. O letalski vojni na Zahodu poročajo uradno:

V borbi proti Veliki Britaniji so jake letalske sile v pretekli noči z bombami težkega in najtežjega kalibra bombardirale pristanišča in obkoljevalne naprave v Southamptonu. Zaseda so bila skladišča, doki in vojaške naprave v mestu, tako da je nastalo razdejaje. Opažena je bila vrsta večjih požarov. Druga bojna letala so napadla več letališč, kakor tudi pristaniške naprave v južni in vzhodni Angliji ter so severovzhodno od The Washa potopila 4000-tonsko tovorno ladjo. Neka druga večja trgovska ladja je bila poškodovana. Nad Kanalom so angleške letalske sile izgubile včeraj o priliki nekega brezuspešnega letalskega napada 39 letal. Od teh so sestrelili lovci 35, mornariško topništvo

pa 4 letala. Dve nemški letali se pogrešata.

V pretekli noči so se sovražna letala pojavila nad severno in severovzhodno Nemčijo. Le posamezna letala so prodrli do Berlina. Bombe so povzročile neznatno škodo v stanovaljskih okrajih. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili tri britanske bombnike.

Berlin, 22. sept. s. Iz vojaškega vira poročajo, da so pretekli teden na Zahodu in v Severni Afriki Nemci izgubili vsega 3 lovska letala. S šestimi letali, ki se na omenjenih bojiščih niso vrnila na letališče, znašajo skupne nemške izgube v boju proti Angliji v sedmih dneh 9 letal, ne pa 53, kakor trdi angleško propagandno ministrstvo. V istem času so Angleži v letalskih bojih nad Rokavom izgubili 69 letal in 14 jih je sestrelilo protiletalsko topništvo.

nemško izkrcavanje v Angliji še vedno mogoče, ker so na zahodnem bojišču še vedno močne, zlasti letalske, nemške sile. Dovolj bi bilo, da se Nemčija reši boja v Rusiji, pa bi spet lahko vrgla nove roje bombnikov na Zahod. Zato je domneva o morebitnem vdoru še vedno važna. Bismark je dejal, da pozna kakih dvanajst poti, ki drže v Anglijo. Ta pota so s potmi po zraku vred znana gotovo tudi nemškemu vrhovnemu poveljstvu. Zato mora straža biti vedno čimboli budna in je treba pred vsem drugim zagotoviti najprej obrambo Anglije, kakaj drugače bi se angleško cesarstvo ne moglo nikjer upirati in tudi nikjer ne napasti.

Podpredsednik grške vlade o položaju na Kreti

Atene, 20. sept. s. Podpredsednik grške vlade Logotetopulos je dal nekaj izjav o sedanjem položaju na otoku Kreti, od koder se je vrnil z nadzorstvenega potovanja. Poudaril je ukrepe, ki so jih izdale nemške oblasti, da bi se 20.000 Krečanov vrnilo domov in popustljivost, ki so jo te oblasti pokazale do prebivalstva, kateremu bodo dale popolno amnestijo. Nemški guverner na otoku je podaljšal rok za oddajo orožja, ki bi ga prebivalci na Kreti še utegnili imeti. Takoj, ko bo rožje izročeno, se bodo lahko vrnil domov Krečani, ki so še v Grčiji in spuščeni bodo tudi ujetniki, ki so zdaj po raznih taboriščih na Kreti.

Nova perzijska vlada

Carigrad, 22. sept. s. Iz Teherana poročajo, da je na včerajšnji seji zbornice perzijski pravosodni minister predstavil poslancem novo vlado, katere predsednik je Poroughi, zunanji minister pa Soheili. Med sejo so prebrali program nove vlade. Prvo dejanje novega ministrskega sveta je bil zakonski načrt, po katerem prehajajo v držav, last vse premočnine in nepremičnine bivšega perzijskega vladarja Riza-kana.

Ameriški mornariški minister Knox je z ogromno reklamo sporočil javnosti načrt za množinsko izdelavo lahkih motornih ladij za prevoz blaga v Anglijo. Te ladje naj bi bile čim manjši cilj za podmornice.

Nuovi attachi su Malta

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 21 settembre il seguente bollettino di guerra n. 474:

A Malta durante la notte sul venti l'aviazione ha bombardato importanti basi aeree.

Sui fronti terrestri dell'Africa settentrionale attività di artiglierie. Nella zona di Bardia la difesa contraerea ha fatto precipitare in fiamme un apparecchio nemico.

Automezzi britannici sono stati efficacemente mitragliati dai nostri velivoli a sudest di Sollum.

L'avversario ha compiuto altra incursione sulla città di Tripoli.

In Africa Orientale attività di elementi avanzati.

Nel Mediterraneo un bombardiere inglese è stato abbattuto da unità della R. Marina.

Novi napadi na Malto

Na Malto so letala v noči na 20. bombardirala važna letalska oporišča.

V severni Afriki delovanje topništva na kopnem. Na področju okrog Bardije je protiletalska obramba sestrelila sovražno letalo, ki se je v zraku vnelo.

Nasa letala so južnovzhodno od Soluma s strojnimi učinkovito obstreljevala britska motorna vozila.

Sovražna letala so znova napadla mesto Tripolis.

Na Sredozemskem morju so ladje Kr. vojne mornarice sestrelile en angleški bombnik.

Vdor v Anglijo je še vedno možen

Rim, 22. sept. s. Angleški vojni minister Margesson je v listu »Star« priobčil članek, v katerem pravi, da angleška vojaška politika ne temelji na obrambi in na strahu, izjavlja pa, da je

L'Alto Commissario visita il comune e la colonia estiva a Rakitna

Lubiana, 22. septembra. Stamane l'Alto Commissario per la provincia di Lubiana ha visitato la colonia estiva ed il comune di Rakitna. In una grande conca aperta fra i boschi e abeti sorgono poco discosti dal paese i due edifici della colonia, nella quale quest'anno l'organizzazione fascista fa villeggiare una settantina di ragazzi appartenenti a famiglie bisognose. L'Ecc. Grazioli, che è stato festosamente accolto dai piccoli, ha visitato minutamente i due edifici, interessandosi sul funzionamento della colonia. Alle espressioni di gratitudine, rivoltegli dai rappresentanti della Croce Rossa, l'Alto Com-

missario ha risposto, rivolgendosi ai presenti parole di fervido saluto. L'Alto Commissario si è recato quindi alla sede del comune, interessandosi dei problemi della zona. Successivamente il sindaco ha espresso all'Alto Commissario il saluto della popolazione, ricordando quello che l'Italia fascista ha fatto per questa provincia, e quello che chiede ai suoi abitanti: lealtà e operosità per assicurare alla provincia stessa un avvenire di prosperità e di pace. La popolazione ha inneggiato al Re e Imperatore ed al Duce.

Visoki Komisar na obisku počitniške kolonije in občine na Rakitni

Ljubljana, 23. septembra. Včeraj dopoldne je obiskal Eksk. Visoki Komisar Emilio Grazioli počitniško kolonijo in občino na Rakitni. Sredi odprte kotline med jelkovim gozdom se dvigata malo stran od vasi dve poslopji kolonije, v katero je fašistična organizacija poslala na okrevanje 70 dečkov iz revnejših družin. Eksk. Grazioli so dečki slovesno sprejeli in pozdravljali, nakar si je Eksk. Visoki Komisar ogledal obe poslopji in se zanimal za delovanje kolonije. Ko je sprejel izraze zahvale in hvaležnosti, ki so jih izrekli predstavniki Rdečega križa, je Eksk. Visoki Komisar vse navzoče pozdravil z navdušujočimi besedami.

Visoki Komisar se je z otroki, ki so ga pozdravljali, prijazno razgovarjal, delil jim sladkorje

ter ilustrirane liste. Zanimal se je za poslovanje počitniške kolonije, obiskal vse njene oddelke, zlasti spalnice, jedilnice in kuhinje. Ob koncu svojega obiska je zagotovil obsežno in izdatno pomoč fašistovski vladi, ki bo tudi v bodočih letih še več žrtvovala za mladino.

Visoki komisar je potem odšel v občinsko hišo in se zanimal za vsa vprašanja, ki se tičejo Rakitne. Rakitniški župan je v imenu prebivalstva pozdravil Eksk. Vi. Komisarja in omenjal dela, ki jih je fašistična Italija naredila za Ljubljansko pokrajino, pa tudi tisto, kar Italija zahteva od svojih prebivalcev: Zvestost in delo, da bi se Ljubljanski pokrajini zagotovila boljša bodočnost, razcvit in mir. Mnogiža je vzklikala Kralju in Cesarju ter Duceju.

Delo zdravstvene kolone v zadnjih 14 dneh

Ljubljana, 22. septembra. Zdravstvena avtokolona stalno kroži po Ljubljanski pokrajini in obiskuje posamezne kraje — tudi take, ki so od glavnih poti in kjer je bilo do sedaj zdravstveno skrbstvo zanemarjeno. — Mnogi kmečki in delavski ljudje pridejo šele zdaj sploh prvič pred zdravnika. Prej jim to morda niso dovoljevale prometne razmere, pomanjkanje denarnih sredstev ali pa zelo razširjeni strah pred zdravnikom. Sedaj, ko pride zdravstvena avtokolona sama k njim, se ljudje izredno zanimajo za to prav dobesedno oblegajo oba avtomobila, kjer jih pregledujejo zdravniki. Kljub ogromnemu navelu ljudstva pride vendarle sleherni na vrsto ter je vsak pregledan, vsak dobi tudi potrebno zdravniško pomoč, bodisi recept, navodilo za zdravljenje ali zdravilo samo. Pri avtokoloni delujejo naslednji zdravniki: zobni zdravnik, zdravnik za očne bolezni, zdravnik za ušesa nos in grlo, zdravnik za notranje bolezni, otroški zdravnik ter zdravnik pri rentgenu. Dodeljenih jim je pet zaščitnih sester. Ljudstvo se povsod čudi požrtvovalnosti, potrpežljivosti in ljubeznivosti gg. zdravnikov in zaščitnih sester, ki vztrajajo ves dan pri napornem delu. Zdravstvena kolona se odpelje namreč redno vsak ponedeljek iz Ljubljane in se vrne šele v soboto zvečer v mesto. Zdravniki in vse osebe pa prenočujejo v onih krajih, kjer so na delu ter se takoj drugega dne odpeljejo v sosednji kraj, kjer zopet začne z delom. Ves čas pa je z avtokolono njen vodja in direktor cav. dr. Duce, ki nadzoruje vse delo.

V zadnjih 14 dneh je avtokolona obiskala nekatere notranjske in dolenske kraje, in sicer: Dolenji in Gorenji Logatec, Begunje, Novo vas na Blokah, Gornje jezero in Igovas v Loški dolini, na Dolenjskem pa: Dolenjske Toplice, Vavto vas, Šmihel, Stopiče, Dvor pri Žužemberku in št. Lovrenc ob Temenici.

Povprečno v vsakem kraju je zdravstvena kolona preiskala vsak dan okoli 2000 ljudi, ponekod več, drugod nekaj manj. Brez izjeme je bila pa preiskana vsa šolska mladina.

V vsakem kraju je prebivalstvo priredilo tej avtokoloni prirčen sprejem ter je po svojih predstaviteljih izrekalo v pozdravnih nagovorih prav iskreno zahvalo in dobrodošlico generalnemu direktorju za ljudsko zdravje Eksk. Petragranju, direktorju dr. Duceju, vsem zdravnikom in pa zaščitnim sestram za njihovo skrb in trud.

Povsod je ljudstvo tudi izrekalo željo, naj bi se zdravstvena avtokolona čimprej vrnila in tako

Izredno zanimive skladbe, ki so pisane za dva klavirja, bosta izvajali naši pianisti: gospa Osterc-Valjalo in gdč. Silva Hrašovec v sredo, 24. t. m. na javnem koncertu ob pol 8 zvečer v Mali filharmonični dvorani. Koncertiranje na dveh klavirjih zahteva izredno mnogo študija in temu študiju sta se obe dami posvetili z neko redko, izredno vnemo. Njun namen je, izvajati na koncertnih deskah posamezna dela iz svetovne literature, ki je razmeroma zelo bogata. Koncert bo nudil lep umetniški užitek, zato opozarjamo na njega. Vstopnice v Knjižarni Glasbene Matice

še bolj uspešno širila uspehe svojega plemenitega dela.

Mirna peč, 22. septembra. Davi je dospela k nam zdravstvena avtokolona pod vodstvom cav. dr. Duceja. Avtokolono je ljudstvo s svojimi predstavniki priručno sprejelo. Za delo avtokolone, ki ostane pri nas ves dan, vlada med ljudstvom veliko zanimanje.

Nesreče

Ljubljana, dne 22. septembra.

V soboto je na Celovški cesti tik pred velesojmo počila os na kolesu akademiku Branku Ivanuši iz Ptuja. Ivanuša je dobil pri padcu hude poškodbe. Prva pomoč mu je bila nudena v ambulanci državne železnice, nato pa je bil prepeljan v splošno bolnišnico.

V bolnišnico je bil pripeljan tudi 15-letni Janez Levstik, sin posestnika in Travnika v Loškem potoku. Padel je pod voz in dobil hude poškodbe na desni roki.

Opozorilo naročnikom našega lista!

Ta teden bodo »Slovenskemu domu« priložene položnice za plačilo naročnine za »Slovenčev koledar«. Blagovolite se jih poslužiti takoj, čim jih prejmete.

Najzanimivejša letošnja knjiga — veliki »Slovenčev koledar«, ki bo veren dokument današnjih dni — ne sme manjkati v vaši hiši. Zastonj boste poleg koledarja dobili tudi prelepe naše domače jaslice.

V treh vrstah...

Začetek jeseni. Včeraj je bila Matevževa nedelja, lepa in sončna, primerna za izlete. Mnogi so tudi pripominjali, da je prvi jesenski dan po koledarju. Po zapiskih astronomije pa se začne prava, astronomska jesen 23. septembra, jutri v torek ob 11. uri 33 minut, ko se preseli Sonce preko polutnika iz severne na južno nebesno polkroglo. Nastane jesensko enakonočje. Dan in noč sta enako dolga.

Znamenita soba št. 28. Uprava justične palače je odredila, da se notranjost palače prebri in prenovi. Že več mesecev belijo posamezne sobe in pisarne. Sedaj so začeli beliti in prenavljati tudi znamenito sobo št. 28 na okrajnem sodišču, kjer se vrše različne kazenske razprave zaradi malih tatvin in drugih manjših kaznivih dejanj in kjer iščejo ljudje svojo čast, izgubljeno v besednih bitkah in prepirih. Lepo bodo sobo prebelili in uredili. Razprave so sedaj v sobi št. 16, kjer se drugače obravnavajo različni spori v izvršilnih zadevah in kjer se vrše sodne javne dražbe raznih nepremičnin.

Sijajne zmage slovenskih plavalcev v Rimu

Ljubljana, 22. septembra. Pretekli teden je bilo povabljenih v Rim pet članov Sportnega kluba Iirije v Ljubljani. Pridružili so se italijanskim plavalnim prvakom in se pripravljali za prvo srečanje med italijanskimi in slovenskimi tekmovalci v plavalnem stadionu v Rimu. Nedeljski plavalni prireditvi v Rimu je prisostvovalo veliko navdušenih gledalcev, ki so imeli priložnost prepričati se, da je tudi ljubljanski plavalni šport na izredno visoki stopnji. Zlasti moramo pohvaliti Branka Žižka, ki je zmagal kar trikrat. Na 200, 400 in 1500 m prosto. V posameznih točkah so zmagali:

100 prosto: 1. Vittorio (Italija) v času 1 min.

3 sek., 2. Pelhan (Slov.) 1 min 4.1 sek.; 200 m prosto: 1. Žižek (Slov.) 2:23.5, 2. Signori (It.); 400 m prosto: 1. Žižek (Slov.) 5:25, 2. Močan (Slov.) 5:26.6, 3. Nanati (I.), 4. Mihalek (Slov.). 1500 m prosto: 1. Žižek (Slov.) 21:15.2, 2. Močan (Slov.) 21:19.3, 3. Signori (It.) 22:26.1; 100 m hrbtno: 1. Angeli (It.) 1:15.4, 2. Pelhan (Slov.) 1:15.8.

Uspehi naših plavalcev so odločno boljši od onih na slovenskem prvenstvu v Ljubljani. Očividno je, da je bila konkurenca zelo huda in da so naši vložili vse sile, da tudi v Rimu potrdijo sloves slovenskega športa.

Namesto olja v steklenici — H₂O ali voda Oblegana pekarna mojstra Silvestra — Maksimirana ali prosta cena jagnjetini

Ljubljana, 22. septembra. So krizi in težave pri kupčijah za olje. Kdor ga iz važnih zdravstvenih vzrokov in dietičnih razlogov nujno potrebuje, bo pač osredotočil vse svoje dnevno stremenje in delovanje v eno samo smer, da si nabavi primerno množino olja. — Denar je tu brez važnosti in postranskega pomena. Po skrivnih kotih bujno cvete verižniško trgovanje z oljem, a tu in tam se primeri, da pride tak verižnik pred kazenskega sodnika v veliko dvorano št. 79, ki je sedaj od občinstva in radovednega poslušalstva prav zapuščen, skoraj zanemarljiva. Verižniške kupčije se ne razvijajo iz sklepa v javnih trgovskih lokalih, marveč po zakonitih beznahnih in na dvoriščih pod edino devizo: blago — denar!

Trgovca Milan je bil obtožen prestopka po členu 7 uredbe o cenah, da je v začetku julija neki gospe prodal 20 litrov olja po 30.40 lir liter, ko je bila takrat določena najvišja cena za olje le 9.60 lir liter. Trgovca je sodniku poedincu odkrito razodel vso trgovsko manipulacijo. Sam kot tak olja ni prodal. Pri njem je olje zastavljal neki njegov znanec Franjo, kateremu je posodil večji znesek za nakup tega blaga. Olje je Franjo dejansko in resnično prodal neki gospe, ki je tožila in jadovala, da ga nujno potrebuje in ga plača po vsaki ceni, ker njen mož ne more zaradi hude, kronične želodčne bolezni zavzavati jedi, ki so zabeljene z mastjo, marveč edino le jedi na olju. Na Milanovega branilca predlog je bil kot priča nato zaslišan g. Franjo, brezposelni trgovski potnik za manuaktorno blago. Pred zaslišanjem od sodnika opozorjen na eventualne zanj škodljive in nevarne posledice, ko bi lahko v svojo škodo kaj takega izpovedal, se je priča Franjo odločil, da vse pove, kakor se je zadeva z oljem začela in končala. Mirno in prostodušno je povedal med veliko pozornostjo sodnikovo in državnega tožilca tole:

»Bil sem brez posla. Jaz sem olje prodal gospe. Olje sem kupil na dvorišču pri Figovcu od meni neznane osebe po 28.50 lir, prodal sem ga po 30.40 lir.« Sodnik ga je prekinil:

»Ali pa veste, da li je bilo olje poštenega izvora? Morda je bilo ukradenko?»

»To ne vem. Se nisem zanimal,« je odvrnil možato Franjo in s poudarkom nadaljeval: »Pri takih kupčijah nikdo ne vpraša, odkod blago, kdo in kaj.«

»Pošten in soliden trgovec mora biti previden!«

»Dobro. Kupčije se sklepajo v naglem tempu. Sedaj je zadnjič moja sestra kupila steklenico olja, pa je bila notri voda!« Začudenje in dvorani. — Pravijo, da je tam na dolejski strani bil na sličen način prevarjen neki možakar za sod olja, ko je prav tako dobil namesto finega olja — H₂O ali vodo.

Sodnik je na podlagi jasno podane izjave g. Franja izrekel v smislu §-a 280 k. p. oprostito sodbo za trgovca Milana. Državni tožilec: »Pridržujem si pravico progona priče Franja zaradi prestopka po čl. 7 uredbe o cenah!«

Namesto Milana bo padel v nesrečo Franjo. Zanimiva je zgodba pekarskega mojstra Silvestra, ki je junija doživljal pravcato obleganje svoje pekarnice tam na Karlovski cesti. Bil je pek Silvester obtožen, da je 20. junija prodal 5 do 10 kg lažji kruh po ceni za 1 kg. Sodnik kratko: »Vaš zagovor?« Pek Silvester, ki napravlja vtis

poštenega in solidnega obrtnika, je odvrnil: »Res sem tisti dan spekel 7 hlebov lažjih, 30 hlebov je bilo deloma težjih nad 1 kg!« Sodnik: »Zakaj to?« — Obtoženec prav dramatično:

»Vzrok? Razni elementi so vdrl v mojo delavnico in me ovirali pri delu. Celo šipe so mi pobili. Vsak je hotel imeti hleb kruha. Pritiskali so name, da nisem mogel v miru peči. Ljudje so kar sproti kruh iz peči odnesli.«

V preiskavi že zaslišana kontrolna organa sta potrdila v polnem in bistvenem obsegu Silvestrov zagovor. »Res je bila njegova pekarna dobesedno oblegana,« sta izjavila. Večkrat sta pri njem kruh tehtala, dostikrat je bil še težji nad 1 kg.

Sledila je oprostitna sodba, med drugim zato, ker se sodišče ni moglo prepričati, da bi bil imel obtoženec namen peči lažji kruh in se na ta način okoristiti, delal je pod zunanjim pritiskom. — Silvester vljudo: »Hvala lepa! Klanjam se!«

Ali je jagnjetina junija spadala pod maksimirano ali svobodno ceno? To vprašanje je imelo rešiti kazensko sodišče v zadevi mesarja Jakoba, ki je strokovnjak za kozličevino in jagnjetino, edini večji dobavitelj drobnice za ljubljanski trg in ki je bil obtožen, da je 11. junija na svoji stojnici prodal jagnjetino po 15.20 lir za kilogram, ko naj bi bila določena najvišja cena 7.60 L, kakor teletini. Mesar Jakob se je zagovarjal, da takrat jagnjetina ni bila maksimirana, marveč svobodna.

Priča, predsednik Združenja mesarjev g. Josip Brecljnik: »Kot predsednik sem dostavil cenik št. 1 članom. Obtoženec me je vprašal, če je tudi jagnjetina maksimirana. Ker cena ni bila navedena v ceniku, sem smatral, da je prosta. Jagnjetina je bila dražja kot teletina.« Priča Miha Anžič, mesar: »Jagnjetina ni bila maksimirana, v ceniku ni bila navedena. Cene drobnice so bile proste.«

Sodnik je izrekel oprostitno sodbo, ker takrat niso bile cene za jagnjetino še maksimirane, marveč proste.

Lepa nedelja

Ljubljana, 22. sept.

Upanje Ljubljancanov, da jim bo dalo nebo lepo vreme za nedeljo in izlete, se je v polni meri uresničilo.

Ko se je razlezla običajna septembrska megla, ki redno vsako jutro pokriva sedaj Ljubljano in okolico, je posijalo sonce, ki je sijalo ves dan. Seveda je odhitel iz Ljubljane vsakdo, kdor je le mogel. Peš, še več pa s kolesi, pa tudi z železnico je odromalo vse polno Ljubljancanov na Dolenjsko, na Notranjsko, proti Vrhniki in Polhovemu gradu. Za nedeljske izlete so Ljubljanci sedaj odkrili še barje, kjer je prav sedaj čudovito lepo, polno jesenskega cvetja. Seveda je bil tudi naval na Iški Vintgar, na Pekel pri Borovnici in na druge turistične znamenitosti Ljubljanske pokrajine. Na Dolenjsko sta vozila poleg rednih še dva vlaka, ki sta bila seveda oba polna.

Vreme. Lepo vreme se nam obeta še za prihodnje dni, kajti barometersko stanje je neizpremenjeno. Davi je valovila nad barjansko ravnino gosta in nizka megla. Davi je bilo hladno in najnižja jutranja temperatura je bila +5° C. v nedeljo najvišja +18° C. Od sobote, ko je kazal 771.7 m/m, se je barometer davi dvignil višje na 772.3 m/m.

Dotrpela je naša ljubljena mati, svakinja, teta in sestra, gospa

Frančiška Godec, vdova

Pogreb bo v torek, 23. septembra ob 15 iz kapele sv. Petra na Zalah na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 21. septembra 1941.

Janez in France, sinova — in ostalo sorodstvo...

J. N. VOLKHAMER

OSOJANI

ZGODOVINSKI ROMAN

13

Oskrbnica Jera je bila poštena in natančna. Stara je že bila in dolgo v službi na gradu. Pred Dietmutinim prihodom je imela gospa njo najrajši. Ker je nova dekla spala v njeni sobi, katero je imela prej sama, ji ni bilo prav. Še bolj jo je jezilo, da Dietmut ne dela spodaj z drugimi deklami, temveč v gornjih prostorih, kjer pride večkrat kot ona v stik z gospodo. Ko pa se je naučila še brati in pisati in je skoraj vsak dan morala gospe kaj pisati ali ji brati iz svetega pisma, jo je kar zasovražila. Neodpustljivo se ji je tudi zdelo, da je dobila lepo podobico svete Jeditri, ona, ki je Jera, pa ne. Zato je pazila posej na sleherni Dietmutin korak in tako je videla s svojega okna, kako ji je Oton odkril svojo ljubezen, kar bi morala povedati gospe, a v svoji maščevalnosti ni še marala izdati, ker je dekle zbežalo in bi se lahko izgovarjalo. Upala je, da jo zaloti ob kaki drugi priliki, a ker je ni bilo, ji je skušala drugače škoditi.

Ko so šli nekoč spet iz cerkve, je našla počasna Jera pred grajskimi vrati Felicijana samega in žalostnega.

»Kaj ti je, fant, da si tako žalosten in ti gre kar na jok?« ga je vprašala.

»Kaj bi ne bil žalosten, ko ni vso pot spregovorila z menoj in mi je samo tu pri vratih rekla zbogom, pa odhitela kakor srna po stopnicah!« je potožil Felicijan oskrbnici.

»Seveda, seveda, jo je že kdo čakal, da se ji je tako mudilo,« se je Jera čudno nasmehnila.

»Kajpada, gospa jo je čakala. Pa saj jo je tudi druge krat in vendar je bila z menoj drugačna. Prijazna je bila in ni se ji mudilo, kakor se ji muči zdaj nekaj let,« je bil fant žalosten.

»Pa bo še drugačna, še čisto drugačna!«

»Kaj hotete reči, ali kaj veste?«

»I, mladi gospod Oton jo rad gleda in ako želi kaj tako lep gospod, se dekla ne bo branila!« je šepnila oskrbnica Felicijanu na uho.

»Ali je res?« jo je fant debelo pogledal.

»Če pa sem videla na svoje oči! Samo nanj misli!«

Felicijan je zmrlščil obrvi in nemo gledal v tla.

»Kar pozabi nanjo, saj ni več zate,« je nadaljevala oskrbnica.

»Da, prelepa je zame, že dolgo sem to mislil,« je rekel bridko.

»Nekaj bi ti svetovala. Samostanski pek v Osojah brat Lenart je včeraj umrl, kakor sem izvedela v cerkvi. Če se oglasiš za to službo, te gotovo sprejmejo. V samostanu boš imel mirno življenje, dobro hrano in še pijačo. Z njo ni tako nič več,« je rekla Jera in odšla v grad. Bila je prepričana, da se bo gotovo spozabila, zlasti ko ni več mladega Adalbera, da bi jo kakor prejšnje čase kril in varoval s svojo navzočnostjo.

Felicijan se je prepričal, da ga Dietmut ne ljubi in da ga ni nikdar ljubila. Vendar je ni mogel zasovražiti in nemogoče se mu je zdelo, da bi se mu vnelo srce za katero drugo. Bal se je pa le, da bi jo izkupil, če bi izvedel gospod Oton, da jo še ljubi in je njegov tekmoec.

Počasi se je vračal izpred gradu, večkrat vzdihnil in se ozrl in solze so mu silile v oči.

»To bo še edina moja tolažba,« si je rekel, »da jo bom mogel še videti, ko bo prihajala v samostansko cerkev.«

»Kaj tednov pozneje je prinesel mlinar spet moko na grad.

Kakor vedno, je tudi to pot prihitela k njemu Dietmut, da bi ga pozdravila.

»Felicijan je šel v samostan, kaj naj to pomeni?« jo je trdo prijel.

»Ne vem, oče,« je tiho odgovorila.

»Če bi vedel, da si ti tega kriva, bi te na mestu pobil!« ji je zagrozil.

»Že nekaj časa je bil vedno bolj žalosten, nič ne vem zakaj,« ni kaj pogumno povedala.

»Si se že kaj neumno kujala!« se je zadržal oče.

»Nič se nisva sprla!« je odvrnila hči.

»Zdaj naj ti pa kar brž prižvižgam drugega ženina, kjer naj bi ti bilo tako dobro, kakor bi imela pri peku! Pa služi vse življenje!«

»Ne želim si nič boljšega!«

»Kakor si boš postlala, tako boš spala!« ji je še rekel oče in odšel.

Oton je le redko našel tak trenutek, da je mogel mimogrede svoji dragi kaj šepniti, ker se ga je tudi po Adalberovem odhodu spretno izogibala. Opazil je, da poskrbi za svoje grede na vrtu, ko njega ni doma in ve, da je šel v gozd na divjačino ali k jezeru lovit ribe. Njena previdnost je še povečala njegovo ljubezen in samo iz spoštovanja je ni presenetil na vrtu, daš bi ji spet rad razkril svoje srce.

Nekega popoldne pa ni mogel več vztrpeti. Pripravil se je in vzel s seboj hlapca, kakor da gre lovit ribe in ga ne bo kmalu nazaj, a se je skrivoma le brž vrnil.

Jerino prežee oko ga je opazilo...

Dietmut je pela svoje grede, ne da bi jo kaj skrbelo, ko ji je prišel Oton neslišno za hrbet in jo iznenada objel.

Še isti trenutek je smeje se odrzela oskrbnica h gospodi in pokazala na okno, češ, naj pogledajo na vrt...

Oton je prišel, Dietmut pa je ostala v vrtu, se naslonila na ograjo in vila roke.

Rožna dolina — krasen sad delavskega združništva

Ljubljana, 22. septembra.

Še nekolikokrat bodo zapele pod Tivolijem lopate, še nekajkrat bodo krampi dvignili težke grude zemlje, še to jesen bodo prihajali vozovi s prodrom in gramozom, prišel bo parni valjar in — nova cesta v Rožno dolino pod Rožnikom bo odprta. S tem dobi Rožna dolina četrto neposredno zvezo z mestom, morda najkrajše med vsemi. Zakaj do sedaj vodijo v Rožno dolino tri ceste: prva, najbolj znana, je Cesta v Rožno dolino, ki vodi z Vrtače, druga vodi iz tivoljskega drevo-reda ter je pridržana samo pešcem ter prav tako vodi na Cesto v Rožno dolino, je pa pravo in krasno moderno sprehajališče, tretja pa vodi skozi tivoljski gozd ter je tudi sprehajališče. Nova, četrta cesta bo šla pod sedanjo tretjo, vodoravno okrog tivoljskega ribnika. Rožna dolina, ta biser delavskih naselbin, ki obdajajo mesto Ljubljano, dobi tako zelo udobno in morda tudi najtesnejšo zvezo z mestom. Pozornost Ljubljančanov na Rožno dolino se bo s to novo zvezo nedvomno še povečala.

Rožna dolina pa to tudi zasluži. Ne samo zaradi tega, ker je res vzorna naselbina, čista in prijazna, da ne rečemo skoraj razkošno udobna, temveč tudi zaradi tega, ker predstavlja pri nas prvi in nad vse uspehi poskus delavskega stavbenega združništva. Duhovni oče in iniciator te naselbine pa ni bil nihče drugi kakor idejni oče krščanskega združništva na Slovenskem sploh, namreč veliki dr. Janez Evangelist Krek. Če bodo Rožnodolčani kdaj postavljali kakšen spomenik v svoji naselbini, prvega nedvomno zasluži ta veliki naš mož. Sicer pa mu je Rožna dolina sama najlepši spomenik.

Bilo je okoli leta 1898, ko se je zbralo nekaj krščanskih mož, ki so v smislu Krekovih idej osnovali Slovensko delavsko stavbeno društvo — prvo, ki se je osnovalo v naših krajih in sploh prvo, ki je hotelo in si stavilo v program, da zida za delavstvo lastne domove. Resnost programa in sodelujočih mož je vodila kmalu do vidnih uspehov. Delavske hiše so kmalu pričele rasti: v Štepanji vasi, v Šiški, v Trnovem, zlasti pa v Mostah. Sedanji Vodmatska in Društvena ulica sta bili zgrajeni od tega društva.

Leta 1900 je to društvo kupilo obsežen, pa zamočvirjen travnik na Glincah, skupno z bajejem, bivšo »Bobenčkov« posest. To leto smemo smatrati torej kot rojstno leto Rožne doline, saj je bilo tedaj samo nekaj borišnih hiš v bližini, o Rožni dolini pa nikjer še sledu. Tudi ime »Rožna dolina« je izbral dr. J. Ev. Krek. Poleg Kreka so bili tedaj v odboru društva: predsednik pok. semeniški prof. dr. Ivan Janežič, kanonik Sušnik, župnik Malenšek, znani arhitekt prof. Vaneč, ravnatelj Delavskega konzumnega društva Ivan Kocmur in Franc Sila, eden še živelih veteranov našega delavskega združništva, mož, ki je praktično sploh vodil vsa dela. Društvo samo je v kratkem času zgradilo na raznih krajih 103 hiše, same čedne delavske domove z vrtovi.

G. Franc Sila nam je pripovedoval o pričetku Rožne doline približno takole: »Svet smo kupili po eno kruno kvadratni meter. Denarja nismo imeli, začeli smo sploh z nič. Pozneje smo dobili posojilo, ko smo že gradili. Pomagalo nam je Vzajemno podporno društvo ter drugi prijatelji. Dostj truda, dostj naporov smo imeli, preden smo spravili pod streho.«

Kupljeni močvirni travnik v Rožni dolini so razparcelirali na 55 parcel, velikih po 500 do 700 kvadratnih metrov. Društvo samo je to zgradilo 20 hiš, ostale pa je prodalo drugim interesentom, prav tako delavcem, ki so si tu zgradili hiše. Mnogo naporov je bilo tudi, ko so zasipavali bajej in pridobili s tem mnogo legega sveta. Prišli so na pomoč tudi Mestna hranilnica, Ljudska posojilnica in drugi denarni zavodi.

Kdo je gradil v tedanji novi Rožni dolini hiše: revni tovarniški delavci, železničarji, ljudje nemani iz ljudstva. Ko so zrasle prve hiše, tega je sedaj 40 let, so pričeli prihajati še drugi naseljenci, ko so spoznali, kaj vse zmore volja ustvariti iz prej tako preziranega močvirnega sveta pod Rožnikom. Rožna dolina je pričela rasti, oveti, pričeli so se naseljevati obrtniki, trgovci, prišli so petičniki, ki so postavljali tu krasne nove vile.

Indanes: pogledite to lepo, sončno, še vedno razcvetajočo se naselbino, polno rož, tako da v polni meri zasluži svoje ime, polno sonca in zdrave, vesele mladine ter ponosnih, zadovoljnih starejših ljudi, med katerimi se marsikdo še spominja začetnih bojev ter je sedaj vesel tega krasnega sadu krščanskega delavskega združništva.

Hiše v Rožni dolini so skoraj vse enonadstropne, če ne večnadstropne, ali pa imajo vsaj zazidano tudi podstrešje. To so res idealni domovi za našega delavca, obrtnika, nastavljenca. Pa še vedno grade nove hiše in Rožna dolina se širi vedno bolj, tja proti Brdu.

V Rožni dolini imajo tudi Olepševalno društvo, kajpak tudi mestna občina, pod katero spada sedaj vsa Rožna dolina — poprej je bila spadala pod občino Vič — skrbi za lepoto te vzorne delavske naselbine. Delavci stalno čistijo ceste, ki so res čiste, brez prahu ali blata, brez travnih ruš ob pločnikih. Kajpak ima Rožna dolina že vse potrebno napeljave: vodovod, elektriko in tudi kanalizacijo.

Biti prebivalec Rožne doline, to si vsak Rožnodolčan šteje dandanes v ponos in v čast, saj tudi vsak ve, zakaj in ima polno pravico na to. Dandanes, ko imamo pred očmi več uspehov, pa žal tudi neuspehov poskusov gradnje delavskih hiš in gradbenega združništva, si moramo kar postaviti za vzgled prve pionirje tega gibanja pri nas, ustanovitelje lepe Rožne doline.

Zavarovanje za družinske doklade

Zavod za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine v Ljubljani ponovno prosi vse delodajalce, ki še niso vrnili izpolnjenih družinskih listov za svoje delavce in nameščence, da iste dostavijo zavodu najkasneje do 25. 9. 1941 dopoldne.

Po nalogu Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino mora Zavod za soc. zavarovanje Ljubljanske pokrajine izvesti novo vrsto zavarovanja za družinske doklade, zato nujno potrebuje izpolnjene družinske liste. Družinske liste morajo izpolniti vsi delavci in nameščenci brez izjeme ne glede na to ali so samski ali poročeni.

Pri tem opozarjamo delodajalce, da bomo od onih delodajalcev, ki ne bi vrnili izpolnjenih družinskih listov do 25. 9. 1941, po preteku tega roka zbrali potrebne podatke v smislu § 16 Zakona o zavarovanju delavcev uradno sami na licu mesta in na stroške dotičnega delodajalca.

Zmanjšanje mesečnega obroka sladkorja

Ker trenutno ni dovolj sladkorja na razpolago, bo od 1. oktobra t. l. obrok zmanjšan na 600 gr za osebo, zato bodo živilske nakaznice vsebovale dva odrezka za sladkor po 300 gr.

Gospoda, ki je bil v torek, 9. t. m. ob 7 zvečer navzoč na Tyrševi cesti pred trgovino Kolar pri nezgodi 12 letnega dečka v sivi obleki in ki se je dečkovi materi ponudil za pričo, ponovno najvjudneje prosimo, da sporoči svoj naslov upravi »Slov. doma.«

Košir tretji, Stepišnik drugi v Milanu

Nova državna rekorda na 1000 in 5000 metrov — Tudi Košir poželkel prejšnji italijanski državni rekord na 1000 metrov

Milano, 22. sept. s. Na atletskem tekmovanju, ki je bilo včeraj popoldne v milanski areni in ga je gledala velika množica ljudstva, sta bila zboljšana dva državna rekorda, in sicer v teku na 100 in 1500 metrov. Čeprav niso nastopili švedski atleti, so vse točke, ki so bile na sporedu, vzbujale zelo živo zanimanje.

Na prireditvi so bili navzoči prefekt, generalni tajnik CONIja, predsednik atletske zveze, madžarski konzul, številne druge odlične osebnosti in skupine vojnih ranjencev, ki so dali povod manifestacijam simpatij.

Na tekmovanju so bili doseženi naslednji rezultati:

Tek na 100 m: 1. Tito (Fiamme gialle) iz Rima 10,8/10, 2. Mariani 10,9/10, 3. Csaji (Madžar.) 11.

Tek na 200 m: 1. Mariani (Baracca iz Milana) 22,2, 2. Csaji (Madžarska) 22,2/10, 3. Daelli 22,3/10.

Tek na 400 m: 1. Missoni (Oberdan iz Milana) 48,5/10, 2. Ferrasutti 49,6/10, 3. Donnini 49,8/10.

Tek na 1000 m: 1. Lanzi (Baracca iz Milana) 2:26,5/10 (nov rekord; prejšnji rekord 2:28,4/10), 2. Dorascenzi 2:28, 3. Košir (Ljubljana) 2:28,2/10, 4. Szabo (Madžarska).

Tek na 5000 m: 1. Szilagyi (Madž.) 14:35,8/10, 2. Csaplár (Madžarska) 14:36, 3. Bevilacqua (Frattellanza iz Savone) 14:37 (nov italijanski rekord; prejšnji rekord 14:44,4/10, 4. Szabo (Madžarska).

Tek na 110 m čez zapreke: 1. Sacchini (Sesta železničarska legija iz Bologne) 14,7/10, 2. Calda- na 14,9/10, 3. Gritti 14,9/10.

Kaznovani obrtniki

Oddelek Kr. Kvesture za nadzorstvo nad cenami je dognal v zadnjih dneh, da v nasprotju z zadevnimi predpisi sledeči obrtniki niso izobesili cenikov:

Laznik Terezija, gostilna, Podsmreka 26; Perko Neža, trg. z zelenjavo, Knezova 28 in Šefic Marija, trg. z zelenjavo, Cankarjevo nabrežje 8. Vsi ti so bili primerno kaznovani.

Zaradi kršitve določil o najvišjih dovoljenih cenah pa so bili sodišču ovadeni sledeči obrtniki odnosno trgovci:

Villan Marieta, gostilna, Ježica 40; Trzin Marija, trg. z zelenjavo, Devica Marija v Polju 21; Jesih Anton, mesar, Jarše 40; Rainer Josipina, mlekar, Borštnikov trg 1; Zorko Josipina, mlekar, Napoleonov trg 7; Anžur Frančiška, trgovina z zelenjavo, Izanska 140; Pečenko Herman, usnarstvo, Sv. Petra c. 32; Stupnik Franc, mesar, Poljanska c. 54; Hočevar Uršula, trg. z zelenjavo, Hrušica 6; Baus Vinko, gostilna, Dolenjska c. 35.

Razen ovadbe na sodišče je oblast na ukaz Eksc. Visokega komisarija dala zapreti za deset dni gostilno Baus Vinko. Ves ta čas pa mora lastnik svojemu osebu izplačati celotno plačo.

Ogenj na glavnem kolodvoru

Ljubljana, 22. septembra.

Davi ob 6.50 so bili po telefonu poklicani na glavni kolodvor mestni poklicni gasilci. Goreti je namreč pričelo v nekem vagonu, polnem volne ter je grozila resna nevarnost, da se požar razširi. Gasilci so odhiteli pod vodstvom svojega poveljnika Rozmana z motorno brizgalno. Na srečo požar še ni bil razvit, temveč je v enem delu vagona volna samo tlela ter je zgorela ena stena vagona. Gasilci so naglo zadušili požar, odstranili tleče dele volne ter tako preprečili večjo nesrečo. Škoda je manjšega značaja.

Tek na 400 m čez zapreke: 1. Missoni (Oberdan iz Milana) 55,8/10, 2. Colautti 55,9/10, 3. Fantini 56.

Met kopja: 1. Varszegy (Madž.) 67, 2. Matteucci 61,32, 3. Drei 58 metrov.

Met kladiva: Taddia (Baracca iz Milana) 51,50, 2. Stepišnik (Ljubljana) 49,65, 3. Porracin 45,94 metrov.

Skok s palico: 1. Romeo (Baracca iz Milana) 4, 2. Zsuffka (Madžarska) 3,90, 3. Conchi 3,60 m.

Koledar

Danes, ponedeljek, 22. septembra: Tomaž Vil. Torek, 23. septembra: Tekla, d. mm.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska 10; mr. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Umetnostno zgodovinsko društvo v Ljubljani priredi v četrtek, 25. septembra izlet v Sent Rupert in na Veselo goro. Odhod z glavnega kolodvora ob 7.51, povratek v Ljubljano ob 3.44 popoldne. Prehrano naj si oskrbi vsak sam.

Seznami davčnih osnov zdravnikov in zobozdravnikov so tudi že razgrnjeni ter opozarjamo interese, naj si jih ogledajo v vratarjevi sobi v pritličju leve hiše mestnega magistrata do dne 3. oktobra.

Naznanite sobe! Mestno poglavarstvo še vedno potrebuje več čednih, opremljenih sob za nastanitev oficirjev in uradništva ter tudi nekaj opremljenih stanovanj, zato pa prosimo naše gostoljubne prebivalstvo, naj lastniki takih sob ali stanovanj te prostore takoj naznanijo v mestnem glavnem vložišču v pritličju leve hiše mestnega magistrata. Za najemnine se podnajemnik sam pogodi z lastnikom stanovanja, najbolj potrebne pa so sobe v središču mesta.

LAMPADE

Lampade elettriche di tutti i tipi e per qualsiasi applicazione, prodotte nei grandiosi stabilimenti di Alpierno (Torino), dotati di macchinario modernissimo e di laboratori sperimentali perfetti.

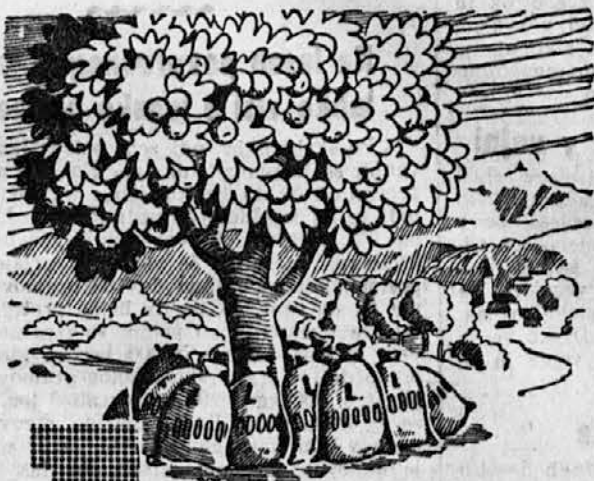
PHILIPS S.A.I. MILANO - VIA S. MARTINO, 20

PHILIPS

Vaslovratne električne žarnice, za različne uporabe, proizvod znanih, velikih tvornic v Alpierno (Torino), opremljenih z najmodnejšimi stroji in s dovršenimi eksperimentalnimi laboratoriji.

PHILIPS S.A.I. MILANO - VIA S. MARTINO, 20

ZARECA LUC

Frutta e milioni a Merano

Sadje in milijoni v Meranu

Nel più suggestivo degli ambienti fra il lusureggiante raccolto delle sue frutta, Merano vedrà svolgersi il 12 ottobre il Gran Premio a ostacoli, collegato con la Lotteria di Merano, che sorteggerà fra i possessori di biglietti circa cinque milioni di premi. Anche tu puoi partecipare a questa festa e andare incontro alla Fortuna comprando un biglietto. Acquistalo però subito. — La chiusura vendita è imminente.

V najprivlačnejši okolici Merana, v vsem razkošju njegove sadne trgatve, bo 12. oktobra dirka z zaprekami za Veliko Nagrado, združeno z Meransko loterijo, ki bo podelila med lastnike srečk kakih pet milijonov premij. Tudi ti se lahko udeležiš tega praznika in greš naproti sreči, če kupiš srečko. Kupi pa jo takoj, zaključek prodaje je pred duri.

Igor Zagrebenec:

Zavetje v pečevju

Burga se dolgo pripravlja, preden spregovori.

»Poslušaj, Tone,« pravi Burga. »V Globokem so Francozi, tja fantička h krstu ne bomo mogli nesti, pa tudi če bi čakali seden dni ali mesec. Krščen pa mora biti. Sila je, zakaj ga ne bi ti krstil, jaz bom pa za botro? Kaj praviš?«

Tone je bil dolgo tiho. Kakor bi bil slutil, za kaj prav za prav gre, se je vedel. Zalosten, togoten in pohleven, malo v jezi, malo v prosnji je sedel tam.

Burga mu je položila svojo vilo desnico na njegovo težko šapo. In kako ga je pogledala!

Zdaj je vedel.

»Bog nebeški, zakaj si prav mene udaril, ko sem te tako lepo prosil?« tako je sam pri sebi tožil.

Kakor bi bila Burga uganila, kakšne misli ga objemajo in upogibajo, se je oglasila:

»Tone! Nič se ne kregaj z Bogom!

On že ve, kaj prav naredi! Njegova volja se mora zgoditi! Kar gotovo ti bo ustregel na kakšen drugi način, pa še takrat, ko se bo zdela, da ti ne misli več pomagati. Za takrat ti je namenil dobroto, za zdaj pa se mu zdi tako bolj prav, da si samo zapomni tvoje prošnje in ti jih zapiše v dobro — kakor pa, da bi ti jih izpolnil. On več vidi in bolj ve, kaj je prav kakor pa naša okorna pamet, ki je skoraj zvečne navezava samo na srce, naprej pa ne vidi. Kaj pa ti veš, kaj bi bilo pozneje s fantičkom? Ali misliš, da bi ostal v tem dimu kaj dalj časa? Kaj veš, kam se boš moral še vse poganiati, kam bežati? Zdaj pa, ti zbežiš, — pa Liza z otrokom čez hrib in dol? Zima ni daleč. Pa s fantičkom v metežu in burji ven? Ne, Tone, kar nič ne povešaj glave! Če je božja volja taka, kar upogni se ji! Saj ni zadnji otrok, zato, ker je bil prvi! Ampak, Tone, daj dušici, da ne bo prezebala zunaj pri vratih vic in ti hodila z onega sveta nazaj tožiti! — No, nikar ne jokaj! Saj nemara ni tako hudo! Mogoče se bo pa še kar obdržal! Tone, siš! Nehaj no! Saj, če bo zdaj krščen, si ne rečeno, da je zapisan smrti! Kje, pa kdaj naj bi ga sicer krstili? Na Globokem? Krščen pa mora biti, da ga bomo vedeli klicati! Pa na tiste pomisli dol iz Mrzlega dola! Otrok še tri dni ne star, Francozi pa moža nekam, ženo in otroka drugam! Kaj, če spi zunaj, če ona ne dobi jesti! Kakor živino jih jemljejo narazen, če tega ali onega zmanjka, tem boljše! Otrok umrje, ona umrje, mož pa joka in toži za tistimi, ki nemara že niti več niso med živimi! S kom se bo revež pogovoril,

komu potarnal? Še z ustmi se ne more na lice pritisniti nje, da bi šlo majhno žalosti in majhno tolažbo iz enega v drugega! Te premišli! Kaj pa otrok, kje je pa naš ubogi otrok, revež? Bi se vprašala, če bi se mogla, pa še tega ne moreta, ko sta tako daleč narazen, da drug za drugega ne vesta, čeprav ponoči oba zdihujeta k isti zvezdi, naj bi posredovala enega neznost k drugemu! Ti imaš pa Lizo in tudi jaz te bom potolažila, če te bo zmagovalo!«

Tone jo je poslušal s sklonjeno glavo. »Ali misliš, Burga, da mu ne bo moči pomagati? Ali je res tako slab, da se ne bo obdržal?« je potlej vprašal.

»Tone, prav tako je žnjim kakor z vsakim od nas! Če je božja volja, še ure ne prebiješ, čeprav si zdrav kakor riba. Lahko da bo potlej preživel še vse nas, nemara da bo utakal še Matuzalovo starost, — ali prav je, če ga krstimo, da dušica ne bi tarnala in blodila pred vicami, če je fantičku namenjen kratek obstanek! Pa tudi, če ne! Krstiti ga moramo, potlej ga bomo šele vedeli klicati in Bog ga bo tudi zapisal med svoje otroke. Kar mene poslušaj, dovolj sem menda že stara, da ti lahko kaj svetujem!«

»Pa naj bo po tvoji besedi!« je končno pritrdil Tone in vzdihnil.

Stopila sta v zavetje in prisljuhlila.

Porodnica je trdno spala. Prav nalanko in premeteno je Burga snela dojenčka in ga odnesla ven. Položila ga je Tonetu v naročje, sama pa je šla nazaj noter, vzela s police posebno lepo skodelico, zajela vode in iz omarice nad zglavji s krajem prestov zgrabila ščepec soli.

»Liza spi, zdajle lahko opraviš, Tone, pa ji potlej povej!« je rekla.

»Semle stopivale!« je dodala.

Šla sta od klopi še malo v kraj, prav nad brezno. Globoko spodaj je temnelo melišče, zakaj sonce je bilo že trudno in se mu je mudilo v zlati grad.

Prav na plavkastorjavo glavico je sijalo. Otročič se je zbudil, zavekal in zakrilil z ročicama.

»Naj mu bo po starem očetu ime, ali ne, Tone?« je rekla Burga.

Tone je bil tiho, samo pokimal je. »Zdaj pa reci: Krstim te, France, v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha! Malo vode mu vlij na glavo in malo soli mu položi na jeziček! V silo smo in tako bo tudi zaleglo prav toliko kakor če bi ga krstil sam gospod škof.«

Tone si je predejal otročička tako, da

se mu je životek vsedel v lakt, glavica pa je gledala čez.

Bil je zmehšan od skrbi in ljubezni blizu joka, ko je do zapestja potunkal roko v vodo.

Dvignil jo je in jo, kar je je obdržal, zliž sinčku na temence in čelce.

Zraven pa je rekel kakor ga je bila poučila Burga:

»France, krstim te v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha!«

Burga mu je podala soli in Tone je tistih nekaj zrnc s kazalcem in sredincem položil na sluzasta, smerjena otročičkova usteca.

Burga je zraven zatrdila, da se odpoje hudemu duhu, da se bo otrok ravnal po božjih zapovedih — vse tisto, kar se ji je nejasno motalo po glavi od prilik, kjer je bila zraven, ko je poslušala, kaj so župniku odgovarjali botri — sama za botro še ni bila nikoli. Vedela je pa, da boter odgovarja namesto otroka, v njegovem imenu in da se to vzame tako kakor bi bil otrok sam tako zatrdil.

Sonce se je spravljalo spat. Vrhovi okoli so bili že vsi oblitli z rožnato lučjo.

»Tako! Zdaj mi pa daj Franceta, da ga spet položiva k mami!« je rekla Burga.

Liza je še zmerom spala.

Ko sta ji ga položila spet nazaj ob stran, je fantiček zavekal.

Tako na glas je vreščal, da se je Liza zbudila, Toneta pa je obšlo veselje, češ, samo poslušaj, kakšen glas ima, prav gotovo bo ostal živ. Saj, če je otrok grlat, to kar zagotovo kaže, da je zdrav.

»Liza, za Franceta sva ga krstila, saj veš, po kom! Tole čas, ko si ti spala! Burga je botra, jaz sem bil pa za župnika! Kdo pa naj bi zdaj, ko smo tako preč, tudi drugi bil?« je dejal Tone.

Liza se je nasmehnila. Dvignila si je otročička in rekla:

»Zakaj mi pa nista nič povedala? Kar tako opravila, brez mene!«

Tone se je bal, da bo Liza žalostna, da bo ostrmela ali se začudila, ali pa se tudi ujezila, ker sta ravnala tako na skrivnem.

Pa ne! Prav nič se ni raztogotila. Ni bila ne jezna, ne začudena. Ali je še tako slaba?

In še kaj je rekla fantku, ko si ga je dvignila k prsim?

»France, France, kar!« Prav nalanko ga je objela čez životek in mu naravnala ustka.

Tiha noč je objela zavetje. Znotraj je vse spalo, zunaj pa je mesečina obilovala svet. Po vrhéh ie blede sijali prvi sneg.

Zjutraj se je videlo, da fantku pohaja sapa. Stresalo ga je, postajal je záripel in višnjev, nekaj ga je dušilo.

Andrejčkov
Jože:

Žalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

40.

Ob nedeljah je pomagal Aleš Petru voziti ljudi čez Savo. Kakor bi se bil rodil na vodi, je lahnih nog stopal po čolnu. Obešal se je na krn in gonil veslo kakor skušen brodnik.

41.

To življenje se je Alešu vedno bolj prikupovalo. Kadar je le kaj utegnil, je sedel v čoln. Če ni bilo Petra doma, ga je odklenil in odveslal na sredo reke tako zvedeno kakor star pomorščak.

42.

Naučil se je tudi plavati. Kadar je v hudi vročini pasel kozi po grmovju, se je slekel, pičil v vodo, plaval in poskušal razne vaje. Zdaj je legel vznati, da ga je voda sama nesla naprej, potem je jezdit v vodo ali pa se skril v globino.

Iz zanimivega Rima:

Lučka, ki ni ugasnila že 500 let

V cerkvi »S. Maria sopra Minerva« svetil na grobu frančiškana Giovannija iz Fiesola, znanega pod imenom »Blaženi Angelik«, mala svetiljka na olje, kakršne vidimo po drugih cerkvah ali kapelicah. Toda ta svetiljka je posebno znamenita. Omenjena rimska cerkev, ki je zgrajena v gotičnem slogu, je stara zdaj 661 let in so v njej grobovi zelo slavnih mož. Pravijo, da razen cerkve sv. Petra v Vatikanu najbrž v Rimu ni nobene druge, ki bi bilo v njej več starih grobov, kakor jih je v tej. Tu so pokopani posmrtni ostanki nekaj papežev, med njimi truplo papeža Leona X., potem raznih knezov, kardinalov in drugih slav-

nih osebnosti. Pod glavnim oltarjem se svetil žara s posmrtnimi ostanki sv. Katarine Sienske, zaščitnice Italije. Poleg nje pa verno rimsko ljudstvo brez dvoma posveča največjo pozornost grobnici tistega, ki je v ekstazi naslikal čudovita gledanja in so te slike v Italiji postale v teku stoletij nadvse popularne. To je grobnica »Blaženega Angelik«. Že pet sto let brli na njegovem grobu lučka, ne da bi bila dozdaj že kdaj ugasnila. Vsak dan nosijo pobožni ljudje na ta grob tudi sveže rože, da tako še bolj izkažejo svojo veliko čast možu, ki tu počiva.

Nočno fotografiranje ob oranžni luči

Nova svetilka, s katero se človek ne pregreši proti predpisom o zatemnitvi

Na letnem zborovanju ameriškega društva fotografov je nekdo članom pripravil precejšnje presenečenje s tem, da jim je prinesel pokazati svoj najnovejši izum — svetilko, ki jo človek ponoči brez skrbi lahko uporablja namesto dose-
danih svetilk, ne da bi se pregrešil proti predpisom o zatemnitvi. Svetloba te nove svetilke je oranžne barve. Ni to samo nova iznajdba, ki jo bodo lahko s pridom uporabljali v vojaške namene, kakor na primer pri zatemnitvah po mestih, pač pa je tudi za fotografe zelo pomembna. Do-

slej so fotografi recimo pri raznih nočnih prireditvah, kjer so delali posnetke, morali uporabljati na primer magnezijevo luč, ki precej neprijetno in mučno vpliva na občinstvo pri takšnih nočnih prireditvah. Pravijo, da vseh teh nevšečnosti odslej ne bo več, kajti tudi fotografi bodo pri nočnem fotografiranju lahko uporabljali novo svetilko z oranžno svetlobo, svetilko, s katero je zborovalce na omenjenem ameriškem zborovanju presenetil iznajdljivi fotograf.

Švica bo pošiljala zdravnike na bojno polje

Po sporazumu med švicarskim zveznim svetom in Rdečim križem je bil sestavljen poseben odbor, ki namerava pošiljati švicarske kirurge in bolničarje v kraje, kjer divja vojna, da bi pomagali bolnikom in ranjencem, oziroma organizirali preskrbo raznih življenjskih potrebščin, da bi na ta način lajšali bedo prebivalstva v deželah, kjer se odigravajo boji. V Švico pa je medtem prispelo tisoč bolnih francoskih vojakov, ki se bodo zdravili na tamkajšnjih klinikah.

Za 100.000 lir dragocenosti v starem čevlju, ki ga je dobil berač vbogajme

Mlada, komaj 19-letna žena Margherita Borgino iz Novare v Italiji je hranila svoje dragulje

in druge dragocenosti, vredne kakih 100.000 lir, v starem čevlju, ki ni bil več za rabo. Pred nekaj dnevi pa je prišel k Borginovi prosit neznan berač, če mu morda lahko dajo kakšno ponošeno obleko ali čevlje. Doma je bila tedaj samo Margherita mati, žena izredno dobrega srca. Brž je prebrskala vse po omara, da bi našla kaj primernega, ponošenega za berača. Beraču je dala stare čevlje, za katere je vedela, da jih Margherita ne bo več nosila. Vedela pa seveda ni, kakšne dragocenosti so bile spravljene v enem teh starih čevljev.

Lahko si mislite, kako je Margherita osupnila, ko ji je mati povedala, kaj je dala beraču vbogajme, in to beraču, ki ga ni še nikoli videla. Tudi drugi ljudje ga niso poznali. Zdjaj povsod v Novari povprašujejo po tem beraču, pa je vse prizadevanje, da bi ga kje odkrili, doslej ostalo brez uspeha.

Zahtevajte povsod naš list!

Čudovit polarni sij na Danskem

Krvavordeč zastor se je potegnil od obzorja do nadglavišča Velike motnje kratkovalovnih radijskih postaj

V noči od petka na soboto je imelo prebivalstvo Danske priliko gledati čudovito lep polarni sij. Ni se pa pojavil to noč samo na Danskem, pač pa tudi v drugih severnih deželah. Še nikdar, kar ljudje pomnijo, ni bil polarni sij na Danskem tako nenavadno slikovit, kakor v noči od petka na soboto. Pojavil se je v prvih večernih urah, ko se je tik nad obzorjem začela kazati krvavordeča svetloba. Ta čudovito lepi krvavi zastor se je potem počasi dvigal, kakor da bi se vžgala vsa stran neba in je okrog enajstih zvečer dosegel nadglavišče. Zaradi tega nenadnega pojava je bilo ponoči prav tako svetlo kakor je na-

vadno podnevi. Tako je bilo svetlo, da je človek lahko bral ali pisal ne samo zunaj na prostem, pač pa tudi v sobi.

Polarni sij, ki so ga gledali v noči od petka na soboto Danci in drugi severni narodi, spravlja v sklad s sončnimi pegami. Sij je precej močnejši radijski sprejem. Na veliki večini radijskih postaj ni bilo mogoče poslušati kratkovalovnih oddaj. Radijsko poročevalsko službo z deželami onstran oceana so morali zaradi tega, kolikor je seveda to pač mogoče, nadomestiti s telefoničnimi poročili.

Razveljavljene sovjetske poroke v Besarabiji

S posebnim odlokom so bile v Besarabiji razveljavljene vse poroke, ki so jih sklenili tam ruski državljani. Odlok utemeljuje s tem, da se je v času, ko so Sovjeti gospodovali nad Besarabijo, lahko vsak poročil, samo da je plačal malenkostno vsoto, za razporko pa je že zadostovalo, če je enostavno raztrgal poročni list. (Stefani.)

Turški kmet, star 127 let

V bližnji okolici Erzeruma v Turčiji živi kmet, ki je danes star že 127 let. Še vedno je popolnoma zdrav in se zelo dobro počuti. Ima 224 otrok in vnukov. Ni znano, koliko žena je imel v svojem dolgem življenju, kajti večino svojega življenja je prebil v času, ko je bilo še dovoljeno mnogoženstvo, ki je zdaj v Turčiji prepovedano.

13 letni deček že drugič v vojni

V nekem bataljonu finskih strelcev služi 13-letni finski mladenič, ki so ga zaradi njegovih junaških dejanj na bojnem polju povišali že v podnadrednika. V zadnjih bojih s sovjetskimi oddelki je bil ranjen. Njegov oče mu je še kot ljudskoškolskemu otroku dal čisto vojaško vzgojo in ga poučil o vsem, kar mora vedeti sodobni vojak. Tudi streljati ga je izbornu naučil. Deček se je bil udeležil že prejšnje finko-ruske vojne in se v njej tudi izredno proslavil.

Mehikanci se hitro množijo

Prebivalstvo v Mehiki se je v zadnjih desetih letih pomnožilo za 25,5 odstotkov. Po zadnjem

ljudskem štetju, ki je bilo izvedeno 6. marca lanskega leta, je v Mehiki živelo približno 21 milijonov ljudi, dočim so jih pri ljudskem štetju leta 1930. našli komaj 16.600.000. Na vsak kvadratni kilometer pride zdaj tam povprečno po 10,7 prebivalcev. Sedem odstotkov Mehikancev živi v prestolnici Mexico. Število prebivalstva v glavnem mestu je v zadnjih desetih letih še bolj poskočilo, kakor če vzamemo celotno prebivalstvo v državi, kar za 43,5 odstotkov. Danes šteje prestolnica Mexico že 1.477.200 duš. Če se bo mehiško prebivalstvo tudi v bodoče tako hitro množilo, bo čez 40 let Mehikancev še enkrat toliko kot danes, torej vsaj 40 milijonov. To je le še kakih šest milijonov manj, kot je danes evropskih Angležev.

Na laseh povprečnega človeka lahko visi 9 tonsko breme

Po skrbnih in tudi zelo potrpežljivih prizadevanjih so izračunali, da ima človek na glavi povprečno od 50 do 100 tisoč las. Ugotovili so potem tudi še to, kakšno težo vzdrži vsak zdrav človeški las. Po trditvah teh svojevrstnih računarjev, ki se kljub resnim časom še vedno ukvarjajo s takšnim poslom, lahko obesimo do 180 gramov težko breme na en sam las, ne da bi se pretrgal. Na podlagi te ugotovitve so potem še izračunali, da človek, ki ima recimo 50.000 las na glavi, z njimi lahko drži v zraku 9 milijonov gramov težko breme, t. j. 900 kg ali 90 centov ali 9 ton. Mi pa smo se že nemalo čudili, ko smo na Figovčevem dvorišču v Ljubljani gledali starega »čiko Savca«, ki je na svoj, že malo osiveli šop las, obesil utež desetih kilogramov.

pehe. V kratkih in jasnih besedah mi je povedal to, kar je do sedaj dognal.

»Dognal sem, da je bil stroj, s katerim je bilo pisano to pismo, tipa National št. 7, ker starejši tipi nimajo črtice sredi vrstice, ampak spodaj. Tukaj pa je črtica sredi vrstice. Toda to še ni nič posebnega. Ze, če sem hotel ugotoviti tip stroja, je naše iskanje precej olajšano.

»Toda kako moreš upati, da boš med nešteti stroji istega tipa, ki so po vsem svetu, mogel najti onega, s katerim je bilo pisano to pismo?»

»Predvsem ne bom iskal tistih, ki so v Avstraliji. Če hočeš kakšno stvar najti, moraš to stvar najprej popolnoma določiti, nato pa zmanjšati krog, kolikor je le mogoče. Poleg tipa stroja sem opazil še nekaj posebnosti. Dognal sem na primer, da je stroj star in da ima posebne napake, ki se stalno ponavljajo. Če pazljivo opazuješ, boš videl, da pri črki p stalno manjka del spodnje črtice. Črka s je stalno nekoliko višje, kot ostale črke. Treba je sedaj približno uganiti kraj, kjer bi stroj mogel biti. Treba je najprej iskati pri ljudeh, ki so posredno ali neposredno v zvezi z zločinom. Na primer: kdo je Delija?»

»Zaročenka odvetnika Legrosa,« sem vzkliznil. Doret pa me je porogljivo pogledal in dejal:

»Lepo! Toda bojim se, če boš hotel postati detektiv, čeprav le amater, boš doživel nemalo razočaranj. Ali se ti ne zdi, da bi bilo zanimivo nekoliko pobližje spoznati do Delijo?»

BELA ČAROVNICA

pustolovski roman

Kmalu eva se znašla pred uredništvom lista »Paris-Midi«. Za hip sem mislil, da hoče moji prijatelji tudi temu listu dati prepis onega znamenitega razgovora, ki bo sedaj postal podlaga vsem nadaljnjemu iskanju, za skrivnostnim zločincem, ki je moril s pomočjo telefona.

Prosil je, naj ga prijavijo ravnatelju. Prosil ga je, da bi mu pokazal pismo, katerega je pisal Croixnoir in ki ga je list objavil pred nekaj urami. Ravnatelj še ni ničesar vedel o telefonskem razgovoru, kljub temu je bil silno nezaupen do svojega tekmeča. Kar nagonesko je čutil, da bo po Doretovi krivdi izgubil prvenstvo, ki ga je ta dan dosegel z onim pismom.

Zato je odvrnil:

»Zal mi je, dragi Doret, toda nimam ga več.«

»Razumem,« je smehljaje dejal Doret, »to pismo je bila ena izmed tistih »race«, katerih se poslužujejo iznajdljivi uredniki, kadar nimajo drugih, zanimivih novic. To sredstvo je pač dobro, da se z dobičkom proda izredna izdaja, toda list gotovo ne pridobi na ugledu, niti ne na številu čitateljev.«

Prijateljev obraz je bil porogljiv, ko mi je pomignil, da odideva in se okrenil proti vratom.

13

Toda ravnatelj so njegove besede zadale v živo. Nemudoma ga je poklical nazaj. Nikakor ni hotel, da bi ga Doret obtožil, da objavlja izmišljene novice, saj ko se je to že zgodilo večkrat. Kakor je to bilo že zgodilo večkrat. Kakor je to bilo že zgodilo večkrat. Kakor je to bilo že zgodilo večkrat.

»Vraga!« je vzkliznil, ko se je Doret vrnil z nasmeškom okrog ust. »Zakaj se vam danes tako mudi? Ali res hočete videti pismo? Zal mi je, da mi nečete verjeti, zato bom zadoštil vaši radovednosti. Počakajte trenutek.«

Pri teh besedah je pozvonil in slugi, ki je vstopil je naročil, naj mu prinese omenjeno pismo. Ko je Doret dobil pismo v roke, se ni več zmedel za to, kar mu je pripovedoval ravnatelj, da bi se opravičil in dokazal svojo resnicoljubnost. Pozorno je ogledoval pismo, ki je bilo opisano na stroj s podpisom vred. Ko ga je dobro ogledal, je vprašal ravnatelja:

»Ali bi mi mogli to pismo posoditi do jutri?»

»Posoditi? Zakaj neki? Če rabite ve-

bino za vaš list, lahko uporabite našo izredno izdajo. Lahko se prepričate, da je čisto enaka originalu. Ne vem, zakaj bi vam mogla koristiti.«

»Ne rabim ga za časopis, ampak za čisto drug namen.«

»Ali mora biti vprav original?«

»Da. Prosim vas, da mi ga izročite.«

»Dobro. Če vam je na tem toliko ležeče, ga lahko obdržite.«

Doret se je zahvalil, vtaknil pismo v žep in odšla sva.

»Zakaj si hotel za vsako ceno imeti ono pismo?« sem ga vprašal ko sva bila zunaj.

»Ker upam, da bom s pomočjo tega pisma izsledil Croixnoira. Sicer pa boš videl, da ga bom mogel ohraniti le malo časa, ker ga bo prav kmalu zahtevala policija. Toda zadošča mi, da ga morem fotografirati.«

»Če bi pismo bilo pisano z roko, bi se mi to zdelo razumljivo,« sem pripomnil. »S pomočjo rokopisa bi bilo mogoče ugotoviti identiteto morilca. Toda pismo pisano s strojem...«

»Toda tudi vsak pisalni stroj ima svojo posebnost in mogoče je s pomočjo pisma, pisanega s pisalnim strojem lažje priti do krivca, kakor z rokopisom.«

Ko sva sedla v avto je nadaljeval:

»Nekaj značilnosti sem že opazil, toda, ko bom pismo doma v miru bolj natančno pregledal, upam, da bom odkril še marsikaj.«

Dorejevo stanovanje, ki je bilo sestavljeno iz dveh sob, iz delovne sobe in iz spalnice, je bilo na gričku Montmartre.

Ko sva dospela do vrat mi je prija-

telj dejal:

»Zelo bi ti bil hvaležen, če bi se z mojim avtomobilom odpeljal do hiše, kjer je pisarna odvetnika Legrosa in pogledal, kaj počenja tam moji kolegi in policija. Če je kaj zanimivega, mi pridi kmalu povedat, če pa ni nič posebnega, lahko ostaneš dalj časa. Če bom v tem času potreboval avto, si bom že znal pomagati.«

Odpeljal sem se torej znova v ulico Duroc.

Ko sem vstopil, sta se policijski ravnatelj in komisar Flobert prav živahno razgovarjala.

»Treba je takoj napraviti poizvedbe, da se dožene, kdo je ta Croixnoir,« je dejal ravnatelj Dupont.

»Naravno!« je odgovoril komisar.

»Toda dejstvo je, da v policijskem seznamu tega imena sploh ni. To sem ugotovil že včeraj v zvezi z ono šalo, ki si jo je ta neznanec dovolil z vami po telefonu.«

»Z gotovostjo moremo vsaj trditi, da Forier ni istoveten s tem Croixnoirjem.«

»Seveda. Saj je v ječi, medtem ko se Croixnoir še oglašja. Poleg tega pa ni mogel odvetniku telefonirati ob istem času, ko je bil pri njem v sobi.«

»Najprej pa morava še enkrat natančno preiskati sobo, preden se vrne oni častnik, da nas zopet ne prehitijo z odkritji.«

Spoznal sem, da policija ni odkrila ničesar novega več in sem se zato oddaljil.

Ko sem prišel v prijateljevo stanovanje, sem ga našel eklonjenega nad Croixnoirjevim pismom. Njegova preiskava je morala že roditi precejšnje us-